

Skupna lastnina (skupni pašniki, gozdi in travniki, katerih užitek se menjava (»spolovinske parcele«).

- b) Posebni članki o ženitvenem pravu, o obiteljskem pravu, o razmerju moža in žene, o očetovski oblasti in o varuštvu (tutorstvu).
- c) Domovinstvo. Ubožni zakladi in preskrba ubožnih.
 - »Župan«.
 - »Veča«.
 - Sodišče pod lipo.
- d) Članek o našem mednarodnem položaju.

Principi:

- I. Za Slovence in Hrvate kolikor možno enake termine, posebno pri novih zakonih in pojmi. Izposojevati si moramo drug od drugega, kar je dobrega.
- II. Pravna zgodovina (gl. gori A.) se spiše za vsak jugoslovanski narod posebe.
- III. Koliko imamo opraviti s samoniklim narodnim pravom, njega vplivom na poznejši razvoj ter veljavo v današnjem pravnem življenju? Katera druga prava so bila od Jugoslovanov recipirana? (Bizantinsko, rimsko, kanonsko, nemško, francosko).

Književna poročila.

Kazenski zakon in kazenskopravni red v slovenskem jeziku. Pravnik nam piše: Zadnji čas prinašajo naši listi inserate, s katerimi se ponujata slovenski izdaji kazenskega zakona in kazenskopravnega reda. Ker mi je bilo znano, da sta dotični izdaji društva „Pravnik“ iz l. 1889. in 1890. pošli že davno, sem si priskrbel „novo“ izdajo kazenskega zakonika z velikim zanimanjem. Moje presenečenje je bilo veliko, toda ne v dobro stran! Novi so pač oblika, papir, tisek, toda vsebina te l. 1911. natisnjene knjige je prav taka kakor l. 1889. in sicer od naslovnega lista dalje do tiskovnih pogreškov na zadnji (426.) strani. V naslovnem listu stoji, da je to knjige l. natis in dalje: V Ljubljani 1889. Izdalo društvo „Pravnik“ v Ljubljani. Natisnila in založila „Narodna tiskarna“.

Nobena teh navedeb očitno ni resnična, razen morda zadnja. — Za naslovnim listom so „uvodne besede“ marljivega urednika dr. Kavčiča iz meseca julija 1889.!

Radoveden sem, kako da je nastal ta ponatis; kdo ga je povzročil in v kakem soglasju so bili o njem: urednik, izdajatelj in založnik.

Nova izdaja te knjige je bila gotovo potrebna in prodalo bi se je še več sto odtisov predno stopi v moč kak nov kazenski zakon, kajti prvotni natis je pošel že pred več leti, toda goli ponatis stare knjige kratko — ni dopusten. Goli ponatis l. 1889. tiskane knjige seveda ne pozna nikakih razveljav in prenaredeb, ki so jih od tedaj doživeli kazenski zakon in drugi v knjigi zbrani zakoni. Ta novi natis ne pozna zakona od 9. aprila 1910. drž. z. št. 73 o višokosti zneskov, odločujočih kazenskopravno presojanje dejanj (pri hudobnem poškodovanju, tatvini, poneverjenju), niti od 16. januarja 1896. drž. z. št. 89 iz 1897. o obratu z živili, s katerima so se premenile, oziroma razveljavile mnoge točke kazenskega zakona. Knjiga ne ve tudi nič o „margarinskem“ zakonu od 25. oktobra 1901. drž. zak. št. 26 l. 1902, niti o vinskem zakonu od 12. aprila 1907. drž. zak. št. 210, niti o zakonu o volilni prostosti od 26. januarja 1907. drž. zak. št. 18, in vsi ti zakoni so s kazenskim zakonom v bistveni zvezi in posebne važnosti za naše javno in prometno življenje.

„Nova“ izdaja je tudi druge zakonske predpise pustila take, kakor so bili poprej. Pri tiskovnem zakonu kajpada ni nič omenjeno, da je zakon od 9. julija 1894. drž. zak. št. 161 premenil §-e 13. do 16. tisk. zakona o novinski kavciji; zakoni zoper živalske kužne bolezni so natisnjeni tako, kakor so veljali l. 1889.; zakonu od 6. avgusta 1909. št. 177 drž. zak. ter drugim zakonom in ukazom, ki popolno ali delno razveljavljavljajo in preminjajo prejšnje zakone, ni nobenega mesta. Tako prilično polovica knjige uči krive nauke, t. j. take, ki niso več v veljavi!

Knjiga torej stvarno ni rabna v obliki, v kakršni je sedaj.

Pa tudi z jezikovnega stališča se ne more odobravati, da se je knjiga ponatisnila prav tako, kakor je bila l. 1889. Tedaj je urednik dr. Kavčič iz nepovsem upravičenega razloga pustil slab uraden prevod kazenskega zakonika skoro tak, kakor se je bil napravil l. 1852. To je vzrok, da je naš kazenskopravni jezik še sedaj jako zastaran in slab. Pa če bi bil tudi jezik v kazenskem zakoniku ponatisnjene izdaje ostal neizpremenjen, vendar to ne velja o prevodih tistih zakonov, ki jih je dr. Kavčič za to knjigo prevel na novo. Ako bi bil ta spreten urednik te predpise prevajal sedaj, bi jih prevel brez dvoma bolje in točneje. Še manj se more opravičevati, da je v ponatisu ostal tedanji sedaj zastareli pravopis z nekaterimi oblikami, ki niso več v navadi. Seveda je poleg tega v ponatis zašlo še več novih jezikovnih hib in pogreškov.

Opisani ponatis se torej ne more odobravati niti iz stvarnih niti iz oblikovnih razlogov ter izdatelj društvo „Pravnik“ in pa urednik se morata pač brez odloga izjaviti, v kaki zvezi sta s tem ponatisom. Društvo „Pravnik“ se trudi in bi se imelo truditi, da se naš narod točno pouči o predpisih, tikajočih se njegovega duševnega in gmotnega blagra; predočiti bi mu torej moralo sedaj veljavne predpise in v obliki, da jih narod dobro ume. Ako se pa narodu za drag denar nudijo knjige z napačno vsebino in v manj pristopnem jeziku ter v lažnem ponatisu, tedaj je to početje — vse obsodbe vredno.

Pripomnja uredništva: Ni treba posebej poudarjati da društvo „Pravnik“ o teh ponatisih ni ničesar vedelo in da tudi odklanja vsako odgovornost.

Dr. Gustav Hanausek: Das gesetzliche Erbrecht und Pflichtteilsrecht der Ehegatten in den Entwürfen einer Novelle zum allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuche. Studien zum oesterreichischen Erbrecht und ehelichen Güterrecht. Wien, Manz. 1910, 82 str.

Revizija avstrijskega dednega prava in pa premoženjskega prava zakoncev morda ni najnujnejša, gotova pa ena izmed najvažnejših reform, ki naj stari, častitljivi državljanski zakonik prilagode zahtevam modernega naziranja. Hanausekovo delo, posvečeno Leopoldu Pfaffu, nam zatorej nudi, dasi se peča le z malim izrezkom iz celega kompleksa vprašanj dednega prava, dobrodošel prinos za reformsko delo, to pa tem bolj, ker je Hanausek vpošteval poleg vladne predloge tudi sklepe pododseka pravne komisije gosposke zbornice v prvem in drugem čitanju, od katerih sklepi drugega čitanja (iz januarja 1910.) splošno niti še niso objavljeni.

Preuredba zakonite dedne pravice preživečega zakonca po teh predlogih Hanauseku ne prija, osobito radi tega ne, ker naj bi po vladnih načrtih in sklepih pravne komisije preživeči soprog postal lastnik enega dela dedščine poleg otrok. Užitna pravica bi zadostovala, pa naj bi i zakoncu i otrokom — pristajala pravica, užitek nadomestiti z letno rento. Pač pa je Hanausek za to, da se delež užitka zviša, ako sodeduje preživeči soprog z lastnimi otroci, na četrti del dedščine; ako pa konkurira z otroci iz prejšnjega zakonu umršega soproga, na enak del z otroci (kolikor glav, toliko delov), vendar ne nad četrtino.

Tudi s tem Hanausek ne soglaša, da naj dobi preživeči soprog iz dedščine vse premičnine iz domače hiše v last, odnosno, ako so tudi otroci dediči, vse za svojo osebo potrebne premičnine iz domače hiše, kakor predvolilo; imel naj bi le pravico odkupa teh stvari.

Doslejšnje določbe, da dobi preživeči soprog, ako ne konkurirajo z njim otroci, ampak drugi postavni dediči, le eno četrt dedščine v last, Hanausek tudi ne odobrava; ali predlogi novele mu gredo predaleč. Po njegovem predlogu naj bi dedoval preživeči soprog poleg zapustnikovih staršev in njihovih potomcev kakor dedičev četrt premoženja v last, nadaljno četrt v užitek; poleg starih staršev zapustnikovih in le-teh potomcev četrt v last in tri četrti v užitek. Za pravilno pa smatra Hanausek določbo, da bodijo vsi še daljši sorodniki od dedščine izključeni, ako je ostavil zapustnik zakonskega druga.

Hanausek ne pričakuje nič dobrega od ustanovitve pravice nujnega deleža za zakonca, ker smatra sistem ločenega premoženja zakoncev za etično najbolj sistem. Pa sicer ne glede na načelno vprašanje, se s podrobnimi predlogi novele ne strinja ter daje svoje nasvete. Takisto mu ne ugajajo predlogi glede vpoštevanja daril pri izmeri dolžnega deleža in meni, da bi bilo bolje ostati pri določbi §-a 951 o. d. z., kakor sprejeti take predpise. Dotakne se tudi preosnove določeb §-ov 796, 1237, 1243 o. d. z.; preživež (§ 796 o. d. z.) naj bi v prihodnjem zakoniku stopil na mesto pravice nujnega deleža; glede §-a 1237 o. d. z. predlaga dostavek, da se dedič zakonskega druga ne sme sklicevati na domnevo, ustanovljeno v tem paragrafu, glede vdovnine pa se zadovoljuje s predlogi načrtov.

V splošnem je krenil Hanausek na levo od smeri, začrtane v vladni predlogi in v sklepih pravne komisije gosposke zbornice; protivi se i bistveni

razširitvi postavne dedne pravice preživečega zakonca i ustanovitvi nujnega deleža za zakonce. Dalo bi se pač njegovim tozadevnim predlogom oporekati, da ustvarjajo postavno dedno pravico, ki je prekomplicirana in bi utegnila vesti do nevzdržljivih gospodarskih razmer. Tudi bi bila morda baš pravica zakoncev do nujnega deleža garancija za bolj premissljeno sklepanje zakonov, kakor je to dandanes v navadi. Ali navzlic tem pomislekom nam je vendar velesimpatičen vodilni motiv Hanausekovega dela, da naj se kolikor mogoče pravna kontinuiteta vzdrži. Zakonska dedna pravica je vsekakor važen steber današnjega socialnega reda. Globoko segajočih sprememb v tej zakonski materiji široki ljudski sloji ne bi umevali, torej tudi ne odobravali. Prav stori torej Hanausek, ako dobre avstrijske tradicije kolikor mogoče — neguje.

Dr. M. D.

Razne vesti.

V Ljubljani, dne 15. julija 1911.

— (Odlikovanja.) Dvorni svetnik in predsednik okrožnega sodišča v Celju Ant. pl. Wurmser je na svojo prošnjo stalno vpokojen in se mu je tem povodom izreklo Najvišje priznanje za njegovo službovanje. — Viš. dež. sodišča svetnika v Ljubljani Jul. Polec in Fr. Andolšek sta na svojo prošnjo stalno vpokojena in se jima je tem povodom podelil naslov dvornega svetnika. — Viš. dež. sodišča svetnik v Gradcu dr. A. Nemanič je dobil naslov in značaj dvornega svetnika. — Dež. sod. svetnik v Ljubljani Fr. Vedernjak in dež. sod. svetnik v Rudolfovem V. Gandini sta dobila naslov in značaj viš. dež. sod. svetnika. — Tit. viš. dež. sodišča svetnik v Rudolfovem A. Smola je na svojo prošnjo stalno vpokojen in se mu je tem povodom izreklo Najvišje priznanje za njegovo službovanje.

— (Osebne vesti.) Imenovani so: za dvornega svetnika in predsednika okrož. sodišča v Celju dr. M. Bouvier, svetnik viš. dež. sodišča v Gradcu; za dvor. svetnika L. Perko, predsednik okrož. sodišča v Mariboru; za viš. dež. sodišča svetnika Bl. Dolinšek, dež. sod. svetnik v Rudolfovem; za sodnika avskultanta E. Peručić v Pazin in dr. A. Andrejčić v Volosko. — Premeščeni so: okr. sodnik O. Dev iz Škofje Loke v Kranj; sodnik dr. Fr. Bicek iz Ljutomeru v Maribor, sodnik Jos. Lenart iz Kranjske gore v Škofjo Loko.

— (Umrli je) dne 5. t. m. g. dr. Ljudevit Filipič, odvetnik v Celju. Porojen l. 1851. v Mali Nedelji pri Ljutomeru, je postal l. 1884. odvetnik v Celju, kjer je razvijal bolj tiho, a uspešno delavnost. Ko so izišli novi civilnopravdni zakoni, je bil pokojnik prvi, ki jih je lepo prevedel na slovenski jezik in l. 1897. izdal civilnopravdni red ter sodni pravilnik v dveh priročnicah. Bodi mu časten spomin!